

Nederlands beste hbo raakt boegbeeld kwijt

De Linda was de eerste aan een bekende Nederlander gekoppelde glossy. Daarna kwamen Catherine, Matthijs en Youp. En heel recentelijk, in een oplage van tien exemplaren: de Toine.

door **Michael Amsman**

Dat eenmalige magazine, volgeschreven door medewerkers van de Katholieke Pabo Zwolle (KPZ), draait volledig om hun vertrekkende directeur Toine van de Velde. Vandaag neemt hij afscheid van de school die onder zijn leiding uitgroeide tot de beste hbo-opleiding van Nederland. Het viel niet mee om de glossy te lezen, zegt hij op zijn laatste werkdag. „Na twee bladzijden zat ik al met de tranen in mijn ogen.” Want de emoties liggen dicht onder de oppervlakte, nu Van de Velde (bijna 65) de deuren achter zich dicht trekt. „Het moest een keer gebeuren hè. Ik had met 61 al kunnen stoppen, maar ik vond het nog zo leuk allemaal.”

Van de Velde begon als docent pedagogiek bij de voorganger van de KPZ, het Studiecentrum Steenwijkerwold, een school met een wat onhandige afkorting. Hij kwam daar binnen in 1977, kort voor de grote neergang zou inzetten. Toen hij er aantrad waren er 225 studenten, zeven jaar later nog 78. Sluiting dreigde. „Als laatste reddingsmiddel zijn we naar Zwolle verhuisd. De gemeente stond niet te trappelen; er waren al twee Pabo's, de gereformeerde en die van Windesheim.” De KPZ heeft voor zijn plekje moeten vechten. „Ik hield vaak lezingen op scholen, bijvoorbeeld over de invloed van tv op kinderen. Dan kon ik een boekenbon krijgen of een kistje wijn, maar dan zei ik altijd: doe maar twee stageplaatsen voor onze studenten.” Met kleine stapjes verliet de Pabo

Toine van de Velde bij een groep vierdejaars.

foto **Sacha Wunderink**

zo het dal. „Dat ging mondjesmaat. Het keerpunt was onze eerste visitatie; er werd ons toen een spiegel voorgehouden die er niet om loog.” De opleiding was te intern gericht, er lag geen volwaardig concept, de medewerkers deden wel hun best maar gingen vooral hun eigen weg. „We hebben ook de studenten ondervraagd. Die wilden een betere organisatie; ze wilden niet op donderdag horen dat de lessen van die dag naar de vrijdag werden verplaatst en wilden niet tien weken wachten op de uitslag van een tentamen als er na elf weken een herexamen was.” Die wake-up call gaf de KPZ vleugels. De opleiding groeide van de 78 in het eerste jaar tot de 641 van nu. „Dat zijn er nog meer geweest, 696, maar dat was te veel. Als je nog groter wordt moet je de organisatie anders inrichten en raak je je identiteit kwijt.” Die identiteit zit hem in het eigene. De KPZ is zelfstandig gebleven, waarvoor ze diverse vrijages van grotere onderwijsorganisaties heeft moeten afhouden. De student is er geen radertje in een diffuus geheel, maar onderdeel van een samenleving. „Niet iedereen wil dat”, weet Van der Velde. „Er komen hier ook studenten kijken die het te klein vinden, te schools. Prima.”

Bij de Pabo heeft het voorvoegsel 'Katholieke' wel degelijk betekenis. „We beginnen het schooljaar altijd in de Dominicanenkerk en de vierdejaars houden een pelgrimstocht. Dat is niet voor niets. Maar het is niet zo dat de priester praat en wij zwijgend luisteren. Wij gaan van de waarden uit, niet van de normen, zoals de kerk. Als je aan de waarden werkt komen die normen vanzelf.”

Van de Velde heeft nog het staartje meegemaakt van de tijd dat de nonnen de kweekschool runden. „Dat konden pittige dames zijn. Er hangt hier een foto van een non die voor straf de vlechten heeft afgeknipt van een studente die niet naar de kerkdienst was geweest.” Dat is geweest. De KPZ is een hbo-instelling geworden die met beide benen in de moderne maatschappij staat. De school weet wat de maatschappij verlangt en heeft de studie daarop ingericht. Dat is niet onopgemerkt gebleven; de Zwolse school is al jaren de beste Pabo van het land. „En dit jaar”, zegt Van de Velde, „ook nog de beste hbo-opleiding. Daarvan heb je er dus 1200, hè.” Zo bezien vertrekt de directeur op het hoogtepunt. „We hebben een krachtig team. Ik laat het met een gerust hart achter.”